

Overvægt på arbejdspladsen

Konkrete og etiske udfordringer

**Temadag 10. marts 2005 arrangeret af Styregruppen
for Sundhed på Arbejdspladsen i Sund By Netværket
og Nationalt Center for Sundhedsfremme på
Arbejdspladsen**

Program

- 09.30 – 10.00 Registrering og morgenmad
- 10.00 – 10.15 Velkomst og indledning. *Rikke Søndergaard, sundhedskonsulent, NCSA*
- 10.15 – 11.30 Hvornår og hvordan lykkes mødet mellem medarbejder og sundhedsprofessionel? *Tommy J. Johnsen, uddannelseskonsulent, medforfatter til bogen Sundhedsfremme i teori og praksis*
- 11.30 – 11.45 Pause
- 11.45 – 12.45 Når vægten står i vejen for jobbet. *Mette Lorentzen, projektleder på ”I form til job”, Frederiksberg Daghøjskole*
- 12.45 – 13.30 Frokost
- 13.30 – 14.15 Tanker der slanker – erfaringer fra et konkret projekt. *Grete H. Nielsen, uddannelseskonsulent, 3F region Syddanmark*
- 14.15 – 15.00 Et liv som overvægtig – fordomme, diskrimination og mobning i forhold til arbejdsmarkedet. *Nina Frahm, landsformand for Adipositasforeningen og Claus Brandstrup, studerende i ernæring og sundhed ved Suhrs Seminarium*
- 15.00 – 15.15 Pause
- 15.15 – 16.00 Udfordringer set fra et fagforeningsperspektiv. *Lea Groth-Andersen, konsulent i FOA*
- 16.00 – 16.15 Afrunding på dagen

Indledning

Torsdag d. 10. marts 2005 blev der i Odense afholdt en temadag med overskriften ”Overvægt på arbejdspladsen – konkrete og etiske udfordringer”. Dagen blev til i et samarbejde mellem Sund By Netværkets Styregruppe for Sunde Arbejdspladser og NCSA. 25 personer deltog i arrangementet.

Der er stor opmærksomhed på overvægt generelt, og formålet med dagen var at bidrage til refleksion over emnet ”hvordan kan medarbejdere og ledelse tackle de udfordringer som svær overvægt kan medføre?” Dette notat fastholder hovedpunkter fra dagens oplæg, og skal derfor ikke betragtes som et fyldestgørende referat fra dagen.

Dagens indlæg

Rikke Søndergaard indledte med at påpege, at fedme i de senere år har fyldt en del i medie billedet og med god grund: Siden 1987 er der blevet 87 % flere overvægtige danskere. 30-40 % af den voksne befolkning er overvægtige (BMI mellem 25 og 30), og 10-13 % af danskerne er svært overvægtige (BMI over 30)¹.

¹ Læs mere i publikationen ”En forstærket indsats mod svær overvægt”. Udgivet af Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender og Indenrigs- og Sundhedsministeriet, januar 2005. Kan downloades fra www.im.dk og www.minff.dk

Arbejdspladsen er et godt sted at gøre en indsats mod fedme. Vi tilbringer meget tid på jobbet, indgår her i et socialt netværk, hvor vores holdninger og vaner påvirkes, og vi kan støtte hinanden i nye sunde vaner. Virksomheden har et ansvar for at skabe gode rammer for sundheden. Arbejdspladsen kan, ved at sikre, at overvægtige medarbejdere ikke diskrimineres eller helt udstødes fra arbejdsmarkedet, leve op til sit sociale ansvar og ikke mindst undgå at skulle afskedige gode medarbejdere.

Der findes ingen danske undersøgelser af problemets omfang – herunder arbejdsgiveres holdninger til svært overvægtige personer eller fedmens betydning for at opnå og beholde et job. I en oversigtsartikel ”Overvægt og fedme. Sociale følger, holdninger, selvværd og livskvalitet med fokus på børn og unge” publiceret i Ugeskrift for Læger 7. marts 2005² refereres til to nyere, større amerikanske oversigtsartikler, der beskriver hvordan svært overvægtige og fede personer diskrimineres ved ansættelse, får mindre i løn, har sværere ved at blive forfremmet samt større risiko for at blive afskediget.

Oplægsholderne gav bud på forskellige facetter af emnet. Uddannelseskonsulent og forfatter Tommy J. Johnsen tog udgangspunkt i et bredt perspektiv med emnet ”hvornår lykkes mødet mellem borger og professionel?” og talte om, hvordan vi kan støtte borgernes mestring og selvstændighed på en måde, så de vokser og ikke krymper i mødet med de mange udfordringer, som dagligdagen byder. Vi bør integrere sundhedsperspektivet i den måde, vi arbejder på. Han stillede spørgsmålstegn ved at vi, i vores søgen efter sundhed, fokuserer så voldsomt på sygdom, og efterlyste mere viden og forskning om hvad der holder os raske. Vi kan godt forebygge på en sundhedsfremmende måde, men det kræver, at borgerne inddrages som samarbejdspartnere.

Mette Lorentzen, projektleder for ”I form til job”, fortalte om projektet, der henvender sig til yngre, der endnu ikke er kommet på arbejdsmarkedet og andre, der i mange år er røget ind og ud af aktiveringstilbud. Alle kan deltage, men betingelsen er at man skal være overvægtig og føle det som en barriere for at komme i job. Læs mere om projektet på www.frederiksbergdaghøjskole.dk

Uddannelseskonsulent Grethe H. Nielsen fra 3F region Syddanmark fortalte om sine erfaringer fra projektet ”Tanker der slanker”. Et projekt som havde udgangspunkt i netværket omkring KAD’s afdelinger. Projektet tydeliggjorde betydningen af at tænke i det hele menneske. Deltagerne i projektet ”Tanker der slanker” vurderede NLP-delen som meget vigtig i processen. Projektet viste også vigtigheden af, at den nye livsstil kunne indpasses i familiens hverdag og at motionsvaner var meget afhængige af tilgængeligheden.

Formand for Adipositasforeningen Nina Frahm fortalte i sit indlæg om foreningens formål og virke (læs mere på www.adipositasforeningen.dk), ligesom hun fortalte om egne oplevelser og erfaringer som overvægtig. Claus Brandstrup, studerende i ernæring og sundhed ved Suhrs Seminarium, gav et indblik i, hvordan han som overvægtig medarbejder havde oplevet at blive diskrimineret på arbejdspladsen (se

² Kan downloades fra www.ugeskriftet.dk

www.clausbrandstrup.dk) og gav eksempler på, hvordan arbejdspladsen kunne have hjulpet ved at have mod til at tage emnet op.

Afslutningsvis orienterede konsulent i FOA, Lea Groth-Andersen om, hvordan FOA har arbejdet med problematikken. FOA har skabt accept for et projekt om sundhed ved at fokusere på medarbejdernes følelse af velvære, overskud i forhold til hverdagens krav og på livsglæde. Det handlede om at skabe overskud. Ved at "give noget" til at skabe forandring i eget liv fik medarbejderne oplevelsen af at kunne og turde.

Afsluttende kommentarer

Emnet "overvægt og fedme på arbejdspladsen" er særdeles tabubelagt, hvilket i og for sig er et underligt paradoks, når man tænker på at slankebøger ligger højt på top-10 listen over de mest solgte bøger, og at mange danskere deltager i slankekurser hos Vægtvogterne, De Danske Vægtkonsulenter osv. At der hersker berøringsangst på området blev bl.a. tydeliggjort, da der skulle findes oplægsholdere til temadagen. Det var fx ikke muligt at finde en virksomhed, der har en decideret fedmepolitik, herunder retningslinjer for hvordan virksomheden forholder sig til svært overvægtige medarbejdere. Flere fagforeninger blev desuden kontaktet, men ingen af de adspurgte (med undtagelse af FOA) ønskede at udtale sig direkte om emnet, og ingen kendte til virksomheder, der konkret tog stilling til, hvordan man kan hjælpe svært overvægtige medarbejdere.

At området trods berøringsangst er særdeles aktuelt, fremgår bl.a. ved mediernes interesse for emnet. Gratisavisen Urban havde i oktober 2004 en historie med titlen "Når vægten står i vejen for jobbet" og BT fulgte efter i november 2004 med en forside, der lød "Chefen tvinger dig på slankekur. Arbejdspladser i krig mod fede medarbejdere".

Umiddelbart før temadagen bragte JP København en større artikel om arrangementet samt et interview med én af dagens oplægsholdere (Claus Brandstrup). Ligeledes deltog Rikke Søndergaard sammen med Claus Brandstrup i en tv-udsendelse på TV2 Lorry. Desuden tilkendegav en journalist fra Danmarks Radio, i lighed med de tidligere nævnte medier, at han er interesseret i at blive kontaktet, hvis der kommer konkrete eksempler på, hvordan virksomheder håndterer udfordringen.

Temadagens formål var ikke at give færdige løsninger eller modeller for, hvordan udfordringerne skal tackles – dertil findes endnu kun sparsom viden – men at starte en debat om emnet. Oplægsholderne fra Adipositasforeningen tydeliggjorde, at berøringsangsten primært findes hos virksomhedsledere, sundhedsprofessionelle osv. - ikke hos de svært overvægtige selv. For at debatten kan føre til konkrete handlinger til gavn for alle, må første skridt derfor være, at vi tør tale åbent om problemets omfang samt hvordan problemer forbundet med svær overvægt og fedme kan løses. Hermed kan der skabes grobund for en win-win situation for både medarbejdere og virksomhed.